**Otázka:** Ústava

**Předmět:** Společenské vědy

**Přidal(a):** Klára Šímová

**PRACOVNÍ PRÁVO**

- upravuje vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, podmínky vzniku, trvání a zániku pracovního poměru.

**Prameny pracovního práva**

- Listina základních práv a svobod; zákoník práce; zákon o zaměstnanosti, zákon o kolektivním vyjednáváním, mezinárodní smlouvy,...

**Úřad práce**

- pečuje o právo na zaměstnání; podpora v nezaměstnanosti (vyplácí se po dobu max. 11 měsíců – dle věku); rekvalifikace (změna dosavadní kvalifikace), nezaměstnaný občan je registrován na úřadu práce

**Pracovněprávní vztahy** – zaměstnanec a zaměstnavatel.

- **Zaměstnavatel** – právnická či fyzická osoba

- **Zaměstnanec** – fyzická osoba nad 15 let

**Pracovní poměr**:

- a) podle délky pracovní doby (plná či kratší pracovní doba);
- b) podle doby ukončení (na dobu určitou a neurčitou)

**Vznik pracovního poměru**:

- a) pracovní smlouva
- b) jmenování

**Práva a povinnosti vyplývající z pracovního poměru –** práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele.

- Zaměstnavatel – vyplácí výplatu, poskytuje práci, vytváří vhodné podmínky pro práci, poskytuje školení
- Zaměstnanec – vykonává práci, dodržuje kázeň a bezpečnost práce, náleží mu výplata

**Pracovní smlouva**

- uzavírána písemně; podstatné náležitosti (den nástupu, místo výkonu práce, druh práce); zkušební doba ( 3 měsíce, vedoucí pozice 6 měsíců); další ujednání (o mzdě, o zvyšování kvalifikace, rozvržení pracovní doby,..).

**Změny pracovního poměru**

- lze změnit dohodou, zaměstnavatel není oprávněn zaměstnance bez jeho souhlasu přeložit na jinou práci či místo výkonu práce

**Ochranná doba**

- doba, ve které nesmí dát zaměstnavatel zaměstnanci výpověď
- dočasná neschopnost v práci – pokud si tuto neschopnost úmyslně nepřivodil nebo nevznikla-li tato neschopnost jako bezprostřední následek opilosti zaměstnance nebo zneužití návykových látek, a v době od podání návrhu na ústavní ošetřování nebo od nástupu lázeňského léčení až do dne jejich ukončení
- vojenské cvičení
- výkon veřejné funkce
- těhotenství – nebo když zaměstnankyně čerpá mateřskou dovolenou nebo kdy zaměstnankyně nebo zaměstnanec čerpají rodičovskou dovolenou

**Ukončení pracovního poměru**:

- z právních úkonů – dvoustranné (dohoda) x jednostranné (výpověď);
- Konkrétní typy: dohoda – pracovní poměr skončí v den, na kterém se dohodnou
- zrušení ve zkušební době – písemně bez udání důvodů
- výpověď – ze strany zaměstnance i zaměstnavatele, výpovědní lhůta 2 měsíce, zaměstnanec nemusí udávat důvody ale zaměstnavatel ano
- uplynutím doby – smlouva na dobu určitou
- okamžité zrušení pracovního poměru – při zvlášť hrubém porušení pracovní kázně či odsouzení zaměstnance za trestný čin (nepodmíněný trest odnětí svobody na více než 1 rok), nevyplacení výplaty/mzdy zaměstnavatelem, ohrožování zdravý zaměstnance

**Práce konané mimo pracovní poměr** (malý rozsah, nepravidelnost, příležitostný charakter):

- Dohoda o pracovní činnosti (může, ale nemusí přesahovat 300 hodin ročně; nelze přesáhnout polovinu stanovené týdenní pracovní doby).
- Dohoda o provedení práce (max. 300 hodin ročně).

**Podmínky podle zákoníku práce**:

- Pracovní doba (max. 40 hodin týdně); práce přesčas; noční práce;
- nejdéle po 4,5 hodinách musí zaměstnavatel poskytnout 30 minutovou přestávku – nezahrnuje se do pracovní doby
- Dovolená (4 týdny)
- Práce přes čas – na příkaz zaměstnavatele nebo s jeho souhlasem nad stanovenou týdenní pracovní dobu a mimo rámec pracovních směn max 8 hodin týdně a 150 hodin ročně

**Odměňování práce – mzda x plat;**

- Soukromé organizace – smluvní mzdy, jsou určovány podle mzdových předpisů podniku
- Státní organizace – podle předpisů daných vládou
- Mzdové nároky – musí je respektovat soukromé i státní organizace
- Minimální mzda – od 1.1.2019 činí 13 350Kč

**Typy mzdy**

- **Hrubá mzda** – základní mzda, podílové složky, náhrada mzdy
- Sociální pojištění (6,5 %), zdravotní pojištění (4,5 %), daň (15 %)
- **Čistá mzda** – mzda k výplatě
- Nominální mzda – peněžní odměna
- Reálná mzda – co je možné si za peníze koupit

**Složky hrubé mzdy** (základní mzda, příplatky, odměny);

**Základní mzda**

- a) časová
- b) úkolová
- c) podílová – podíl z výsledků dosažené práce

**Podílové složky mzdy**

- a) osobní příplatek – pravidelná složka mzdy
- b) příplatky
    - přesčas
    - práce v noci
    - práce ve svátek
    - práce o víkendech
    - ztížené prostředí
- c) odměny a prémie – zákonem dané za svátek

**formy mzdy**

- časová, úkolová, smíšená

**náhrady mzdy**

- provozní překážky, překážky z důvodu obecného zájmu

Pracovní podmínky žen a mladistvých od 15 do 18 let (zákaz práce v noci, přesčas, vykonávání těžké práce ).

**Dávky nemocenského pojištění**

- Po zrušení třídenní karenční doby nemocenské platí, že náhradu mzdy zaměstnanci platí prvních 14 dní zaměstnavatel. Od 15. dne nemocenskou začne proplácet stát, respektive správa sociálního zabezpečení.

**Podpora v nezaměstnanosti**

- aby byl nárok musí se za poslední 2 roky odpracovat 12 měsíců
- podpůrčí doba:
    - do 50 let – 5 měsíců
    - Od 50 do 55 let – 8 měsíců
    - Nad 55 let – 11 měsíců
- výše podpory
    - 1. a 2. měsíc – 65 % průměrné mzdy
    - 3. a 4. měsíc – 50 % prům. mzdy
    - 3. a další měsíc – 45 % prům. mzdy

**Odpovědnost za škodu**:

- a) zaměstnance (obecná x zvláštní tzv. hmotná odpovědnost),
    - Obecná – vyplývá každému zaměstnanci, zaměstnavatel musí Zaměstnanci prokázat vinu
- b) zaměstnavatele (obecná x zvláštní odpovědnost).
    - Obecná – vzniká porušením povinností